

ПРАВО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Замай А.О.

студентка,

Інститут права

Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

ЄВРОПЕЙСЬКА СОЦІАЛЬНА ХАРТІЯ (ПЕРЕГЛЯНУТА) ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

З обранням європейського вектору розвитку Україна взяла на себе зобов'язання привести національне законодавство до вимог Європейського Союзу. На думку вчених, це фактично є процесом зближення національного та європейського законодавства, що дозволить максимально ефективно врегулювати зовнішні відносини з Європейським Союзом [1, с. 6]. Тому, враховуючі євроінтеграційне спрямування України, актуальним є потреба дослідження джерел права, які регулюють соціальні відносини в ЄС, особливо Європейської соціальної хартії.

14 вересня 2006 р. Україна ратифікувала Європейську соціальну хартію (переглянуту) [2], яка набрала чинності 01 лютого 2007 р. Проте, ратифікація мала досить вибіркового характеру. Крім того, ратифікація створила таку правову ситуацію, за якої чинне соціальне законодавство, а також його зміни, які неминучі у зв'язку з оголошеними реформами у соціальній сфері, доцільно узгоджувати з вимогами Хартії. Ратифікація Хартії та особливо дотримання її норм і стандартів є однією з умов успішної реалізації європейських прагнень України. Однак одних європейських прагнень недостатньо, для оцінки поступовості до європейських стандартів потрібно провести аналіз відповідності національного законодавства ратифікованим статтям. На сьогодні Україною подано Європейському комітету з соціальних прав 11 доповідей, що свідчить про те, що вагому роль відіграє дана Хартія для нашої держави [3, с. 6].

Хартія містить категорії зобов'язань держав-учасниць. По-перше, держава-учасниця має прагнути досягнення умов для ефективної реалізації на її території прав і принципів політики у соціально-економічній галузі, проголошених у першій частині Хартії. По-друге, кожна держава-учасниця зобов'язана забезпечити реалізацію щонайменше 5-ти із 7-ми прав, перелік яких містить друга частина Хартії (право на працю; на організацію у профспілки; на колективне ведення переговорів; на соціальне забезпечення; на соціальну та медичну допомогу; право сім'ї на соціальний, правовий і економічний захист; право робітників-мігрантів та їх сімей на захист і допомогу). Але в Україні Верховна Рада не ратифікувала три із дев'яти обов'язкових статей.

Тобто, низка статей, що регулюють сферу соціального забезпечення, не були ратифіковані. Сьогодні відсутні умови для їх реалізації. Наприклад, Україна так і не взяла на себе зобов'язання, передбачені в частинах 1 та 2 статті 12 Європейської соціальної хартії (переглянутої). Також не ратифіковано статтю 13 Європейської соціальної хартії, згідно з якою Україна мала б забезпечити, щоб будь-якій малозабезпеченій особі, яка неспроможна отримати достатніх коштів своїми власними зусиллями або з інших джерел, зокрема за рахунок допомоги із соціального забезпечення, надавалась належна допомога, а у разі захворювання забезпечувався догляд, якого вимагає стан її здоров'я. У додаток не відповідають переглянутій Хартії такі положення, як п. 7 «Робота в нічний час ст. 2 «Право на справедливі умови праці», адже у законодавстві немає норми про обов'язкові медичне обстеження осіб, які зайняті на роботах у нічний час, а також недоліки, які не відповідають п. 5 «Обмеження на відрахування із заробітної плати» ст. 4 «Право на справедливу винагороду», оскільки розмір відрахування із заробітної плати не є розумним і може позбавити працівників і членів їхніх сімей коштів, необхідних для існування [4, с. 217].

Теоретично, невиконання взятих на себе зобов'язань за Європейською соціальною хартією може бути розглянуто Комітетом Міністрів як недотримання одного з трьох основних принципів функціонування Ради Європи та, відповідно, кваліфікуватися як підстава для розгляду питання про виключення держави з організації.

Однак за всю історію Ради Європи з моменту прийняття Європейської соціальної хартії (як і в інших випадках, окрім ситуації з Грецією) таке питання навіть ніколи не поставало [5, с. 78].

У цілому посилення ролі та значення Європейської соціальної хартії потрібно для подолання розриву між громадянськими, політичними та соціально-економічними правами, який усе ще існує. Співробітництво України з Євросоюзом в рамках Європейської соціальної хартії має велике значення для нашої держави. Крім того, сьогодні можна констатувати визнання Радою Європи важливості соціальних прав, постійне підвищення уваги до їх реалізації та заохочення держав до ратифікації прийнятих договорів у цій сфері. Утім, цей процес тільки набирає обертів та свідчить про поступову зміну ставлення держав до цієї групи прав людини. Разом з тим розбудова ефективного контрольного механізму за виконанням державами взятих на себе зобов'язань залежить від волі держав та їхньої готовності до реформування національного законодавства. Належна імплементація Хартії Україною та необхідність реформування соціального законодавства з урахуванням її стандартів є однією з актуальних проблем нашої держави, зволікання з проведенням реформ може не тільки негативно позначитися на економіці, але й на майбутньому держави в цілому [5, с. 80].

Отже, у Європейській соціальній хартії міститься «широкий» підхід до визначення соціальних прав та соціального захисту. Під соціальним захистом мається на увазі не тільки система захисту громадян від соціальних ризиків, а й забезпечення життєдіяльності громадян в широкому сенсі, включаючи і соціальну інтеграцію, отримання освіти, охорони здоров'я, забезпечення житлом, надання соціального обслуговування. Причина полягає в тому, що в даний час Україна не забезпечує своєму населенню рівень соціального забезпечення, який відповідає європейським стандартам. Виконання вимог Європейської соціальної хартії (переглянутої) є тенденцією подальшої адаптації соціального законодавства України до законодавства ЄС, і, враховуючи, що Європейський комітет із соціальних прав відзначав необхідність ратифікації всього змісту даного нормативно-правового акту, в майбутньому мають це здійснити.

Список використаних джерел:

1. Малюга Л.Ю. Теоретико-правові основи адаптації соціального законодавства України до законодавства Європейського Союзу : монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 406 с.
2. Європейська соціальна хартія (переглянута) : Міжнародний документ від 03.05.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 2007 р. № 51. С. 2096. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T060137.html
3. ЄВРОПЕЙСЬКА СОЦІАЛЬНА ХАРТІЯ. Європейський комітет з соціальних прав. Висновки 2019 рік. URL: <https://rm.coe.int/european-committee-of-social-rights-conclusions-2019-ukraine-ukr-/16809e21f>
4. Федорова А.Л. Зобов'язання України за Європейською соціальною хартією (переглянутою): юридичні наслідки в разі невиконання. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/149248646.pdf>
5. Малюга Л.Ю. Сучасні тенденції розвитку адаптації соціального законодавства до Європейського законодавства як складової частини процесу інтеграції України до ЄС. *Право і суспільство*. 2020. № 1. С. 212–220. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/1_2020/part_1/34.pdf
6. Лобода К.С., Кібець Д.В. Правова природа Європейської соціальної хартії. URL: https://www.ukrainepраво.com/international_law/public_international_law/pravova-pryroda-yevropeyskoyi-sotsialnoyi-khartiyi/

Мінакова А.Б.

студентка,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ХАРТІЇ (ПЕРЕГЛЯНУТОЇ) ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

На сьогодні дуже важливим є розвиток другого покоління прав людини. Вони являють собою економічні, соціальні та культурні права, стан яких у державі сьогодні відіграє надзвичайно велике значення [1, ст. 170]. Відповідно до статті 1 Конституції України, визначено, що Україна є соціальною державою і євроінтеграція є конституційним курсом нашої країни, який передбачає зближення з Європейським Союзом [2]. Окрім того, Україна, як держава, яка